

Euroopa roheline tulevik

Kinnitatud Euroopa Rohelise Partei
Kongressi poolt täiendatud kujul
Genf, 14. oktoober 2006

Sisukord

<i>Meie Euroopa perspektiiv</i>	2
<i>1. Euroopa Liidu staatus</i>	2
<i>2. Roheliste poliitiline nägemus Euroopa tulevikust</i>	4
➤ Rahunprojekt	4
➤ Säästlik tulevik	4
➤ Euroopa sotsiaalmudeli tugevdamine	5
➤ Tarbija- ja tervisekaitse	5
➤ Roheliste nägemus Euroopa majandusest	5
➤ Õiglasema üleilmastumise edendaja	5
➤ Demokraatia, mitmekesisus, migratsioon ja õigusriik	6
<i>3. Demokraatlik ülesehitus toimiva Euroopa Liidu jaoks</i>	6
➤ Euroopa Parlament	6
➤ Rahvusparlamendid	7
➤ Lähimuspõhimõte	7
➤ Poliitilised parteid	7
➤ Euroopa Kohus	7
➤ Kodanike otseosalus	8
<i>4. Euroopa Liidu edasine laienemine</i>	8
<i>5. Kas ja kuidas jõuame me Euroopa põhiseadusleppeni?</i>	8
<i>6. Muudame Euroopa rohelisemaks</i>	10
➤ Euroopa kui rahunprojekt	10
➤ Säästliku tuleviku loomine	11
➤ Euroopa sotsiaalmudeli tugevdamine	13
➤ Tarbija- ja tervisekaitse	14
➤ Roheliste nägemus Euroopa majandusest	15
➤ Euroopa õiglase üleilmastumise edendajana	16
➤ Demokraatia, mitmekesisus ning õigusriik	18
➤ Migratsioon	19
➤ Õiglus	19
<i>Järeldused</i>	20

Meie Euroopa perspektiiv

Roheliste jaoks on Euroopa alati tähendanud enam kui Euroopa Liitu – nii geograafiliselt kui poliitiliselt. Euroopa Roheliste Parteide koordineerimise algusest 1983. aastal on meie liikmesparteideks alati olnud roheliste parteid Euroopa Liidust ja väljastpoolt seda. Hetkel hõlmab Euroopa Roheliste Partei 35 parteid 31-st riigist. Samuti – eriti üleilmastumise ajastul – ei alga ega lõpe keskkonna- ja ühiskondlikud probleemid ELi liikmesriikide piiridel. Roheliste jaoks ei ole müüri ehitamine ja silmade sulgemine selle ees, mis toimub võõrsil, lahendus. Meie, rohelised, näeme ELi kui rahuprojekti ja me tunnustame, et laienemine on selleni jõudmiseks üks peamiseid vahendeid.

Sotsiaalse õigluse kasvav puudumine, eriti noorte naiste ja meeste töökohtade ja tulevikuväljavaadete osas, inim- ja kodanikuõiguste ammendumine terrorismi, organiseeritud kuritegevuse kasvava mõju ja tuumaenergia ajastul, mil ökoloogilised kriteeriumid on vananenud ning ELi asutuste tasandil ollakse ummikus, on muude asjade hulgas tõsiseks mureks kogu Euroopa roheliste jaoks – nii ELi piirides kui väljaspool seda.

Euroopa Liidul on roheliste jaoks olnud ja on jätkuvalt üks põhieesmärk – rajada pärast sajandeid kestnud sõdade ja konfliktide aega kestev rahu ja koostöö selle kontinendi inimeste vahel ja sajanditepikkuse kolonisatsiooni järel mõjutada positiivselt üleilmset poliitikat. Eriti ei ole just teist sihti saavutatud moel, nagu rohelised sooviksid tulemusi näha. Seetõttu on selle dokumendi fookuses mure ja pakilised probleemid, mida rohelised näevad liidu tasandil, kuna Euroopa Liidu staatusel ja poliitikal on otsustav mõju nii Euroopa Liidus toimuvale kui Euroopa muude osade ning teiste kontinentide arengule.

1. EUROOPA LIIDU STAATUS

Euroopa Liit on ajalooline õnnestumine. Mitte kunagi Euroopa ajaloos ei ole nii palju rahvaid nii pikka aega rahu nautinud. Mitmesugustes küsimustes on EL mänginud positiivset rolli Euroopa poliitilises ja majanduslikus, sotsiaalses ja keskkondlikus arengus. EL on kaasa aidanud Euroopa taasühendamisele ning olnud positiivne kaasalõõja rahumeelsete lahenduste propageerimisel kestvate rahvusvaheliste konfliktide puhul. Tugeva keskkonnapoliitilise raamistiku loomisega on EL saanud rahvusvaheliseks eelkäijaks üleminekuperioodile ökoloogiliselt säästva ühiskonna suunas, kuigi teha tuleb veel palju. ELi laienemisprojekt on viinud Euroopa regiooni demokraatliku stabiliseerimiseni. Inim- ja vähemuste õiguste propageerimise ning oma diskrimineerimisvastase ja soopoliitikaga on EL valinud progressiivse suuna. ELi liikmelisus on viinud majandusliku ebavõrdsuse vähenemiseni erinevate Euroopa riikide vahel, pakkumata siiski lahendust võrdsusetuse probleemile Euroopa piirides.

Siiski on EL kui inimeste ja riikide projekt hetkel poliitilises kriisis. See selgus Hollandi ja Prantsusmaa referendumitulemustest. Praegu domineerib debatis ELi üle kaks vaatenurka, mis ei pruugi ilmtingimata vastandlikud olla. Ühest küljest ollakse väga skeptilised ELi, selle demokraatliku selguse ja selle bürokraatia suhtes ning selle osas, mida tajutakse neoliberaalse majanduspoliitika domineerimisena ELi piires. See kombineerub paljude inimeste poolt tuntava hirmuga kaotada kontroll oma elu üle. Teisest küljest loodavad inimesed, et EL valvaks “Euroopa sotsiaalset mudelit” kõrgete sotsiaalsete, keskkondlike, tarbijakaitse- ja muude standarditega ning kaitseks neid majandusliku üleilmastumise negatiivsete mõjude eest. Esimesest vaatenurgast lähtudes on EL läinud liiga kaugele, teisest vaatenurgast ei ole see teinud piisavalt. Mõlemate pooldajad nõustuvad siiski, et EL ei toimi selliselt nagu vaja ega anna vajalikku väljundit.

Põhiseadusliku protsessi seisaku kõrval näitas kriisi sügavust ELi üldeelarve vähendamine liikmesriikide poolt 2007–2013 finantsperspektiivi raamides. EL on silmitsi lahendamist nõudvate ülesehituslike probleemide ja vajakajäämistega. EL peab leidma uue definitsiooni oma rollile konservatiivsete ja isegi natsionalistlike ideoloogiate suureneva toetamise poliitilises kontekstis erinevates liikmesriikides.

EL maksab praegu ränka hinda aastatepikkuse poliitilise julguse puudumise ning paljude selle liikmesriikide poliitiliste liidrite visioonituse eest. 25 liikmesriigiga ELis on probleemne otsustamisprotsessi organiseerimise viis ja volituste jaotamine erinevate otsustustasandite vahel. Riigivalitsused saavad ikka veel külmutada tähtsad otsused, mis oleksid sammuks edasi integreerimisprotsessis, mis kujutab endast progressi keskkonna, ühiskonna ja kodanike elu seisukohalt. Laienemisvalikuga ei ole piisavalt kaasnenud tsiviilühiskonna tugevdamist, demokraatlikke protseduure ega institutsioone. Amsterdami ja Nizza lepped jätsid kasutamata olulised võimalused parandada ELi funktsioneerimist.

EL on silmitsi demokraatia defitsiidiga erinevatel tasanditel. Mitmes riigis kasutavad rahvuspoliitikud ELi patuoinana oma otsuste ja strateegiate õigustamisel. Euroopa otsustusprotsessi olulised aspektid või valdkonnad väldivad demokraatlikku kontrolli riiklikul või Euroopa tasemel ja jäävad kindlalt liikmesriikide valitsuste ja ministeeriumide kätte. Võimupiiride jagamine erinevate tasandite vahel on kaasa aidanud asjaolule, et EL püüab teha liiga palju mõnes valdkonnas ja suudab teha liiga vähe teistes. Referendumite tulemus näitas, et suured Euroopa rahvastiku allüksused ei tunnusta strateegiaid, mida ELi nimel järgitakse. Paljude Euroopa kodanike silmis on EL, nagu ka nii paljud riiklikud valitsused, valinud koostöö asemel konkurentsi, mis on viinud võõrandumiseni Euroopa integratsiooniprotsessi positiivsetest elementidest. Liiga paljudel Euroopa kodanikel on mulje, et nad ei saa mõjutada seda, mis toimub ELis, kuna jõulistel majanduslobistidel on otsene juurdepääs otsustamisprotsessile.

Oma struktuuris ja tegevuses on EL Euroopa solidaarsusmudeli asemel eelistanud konkureerivat turust juhitud arengumudelit ja sellesse investeerinud. Vastuolu ühelt poolt rahandusreeglite “kõva seaduse” ja teiselt poolt avatud koordineerimismeetodi “pehme seaduse” vahel sotsiaalstrateegiates on põhjendamatu. Kui Euroopa projekt soovib kodanikke veenda, tuleb sellest tupikust väljuda.

Argumendid, mida järjest suurem hulk poliitikuid laienemisdebatis kasutab, on murettekitavad. Ei saa ühel ja samal ajal soovida ulatuslikku laienemist ja mitte soovida hädavajaliku rahasumma investeerimist. Arvamus, et solidaarsust saab edasi lükata või seda vältida, on ohtlik strateegia, mis võib viia lühiajaliste (siseriiklike) eelisteni, kuid maksta ränka poliitilist hinda pikema aja jooksul, näiteks kui asjasse puutuvad julgeolekuprobleemid. On võrdselt oluline, et EL uuriks lähemalt praeguste strateegiate võitjaid ja kaotajaid (näit. ühine põllumajanduspoliitika) ja parandaks neid protseduure või reegleid, mis viivad solidaarsusmehhanismide moonutamiseni ELi liikmete seas.

Euroopa projekti kriisil võib suurel määral olla tegemist üleilmastumise palju põhilisemate probleemidega. See, kuidas üleilmastumise protsess on organiseeritud, on viinud kodanike sügavale juurdunud hirmuni. Peamiselt majanduslik üleilmastumisprotsess vajab jõulisemat poliitilist reageeringut. Euroopa poliitikud ei tundu olevat võimelised oma kodanikke selles küsimuses ELi lisaväärtuses veenma. Paljude silmis näib EL olevat negatiivse üleilmastumisprotsessi mootoriks, selle asemel et olla lahenduseks paljudele probleemidele, mida kodanikud tajuvad. See on selgunud mõttevahetusest näiteks neoliberaalse Bolkensteini teenuste direktiivi, sadamateenuste direktiivi, tööaja direktiivi ja komisjonile surve avaldamise üle avada turg geneetiliselt muundatud organismidele.

Fundamentaalsemalt ei saa aga enam mittedaastliku elustiili mõjusid kauem ignoreerida või neid teise maailma otsa või tulevastele põlvetele "eksportida". Veel hiljuti suutsid (Lääne-)Euroopa rikkad riigid hoida üleilmastumise negatiivset radioaktiivset tolmu oma ukse taga. Enam see ei kehti. Ainult ökoloogilise õigluse valimine, mis tähendab, et needsamad Euroopa riigid vähendavad drastiliselt oma ökoloogilist jalajälge eeltingimusena teiste maailmaosade õiglaseks ja jätkusuutlikuks arenguks, võib avada ukse ohutumale ja õiglasemale tulevikule.

2. ROHELISTE POLIITILINE NÄGEMUS EUROOPA TULEVIKUST

Me vajame poliitiliselt ja majanduslikult hästi integreeritud ELi asendamatu tegutsejana peamistes poliitilistes valdkondades ning põhiliste roheliste eesmärkide jaoks. Me soovime, et need valdkonnad defineeritaks selgelt. Ja me soovime tagada, et nende sihtide saavutamiseks oleksid paika pandud efektiivsed, selged ja demokraatlikud otsustusstruktuurid. Peale selle on veel olemas valdkonnad, kus otsustamine leiaks kõige paremini aset riiklikul, regionaalsel või kohalikul tasandil.

Roheliste jaoks on EL rahuprojekt ja rahvusvaheline rahu ja inimõiguste edendaja. EL peab võtma seisukoha säästva tuleviku osas. EL peaks kaitsma Euroopa sotsiaalset mudelit. EL peab tugevdama tarbija- ja tervisekaitset. ELi majanduslik pürgimus peaks olema inspireeritud rohelisest majandusnägemusest, mis põhineb turumajanduse ümberdefineerimisel ökoloogiliste ja sotsiaalsete põhimõtete kaudu. EL peab uuesti defineerima oma majanduslikud eesmärgid nii, et keskkonna ja tavainimeste kaitsele antaks erahuvide ees prioriteet. EL peaks muutuma globaalseks võitlejaks õiglase üleilmastumise eest. EL peab seisma demokraatia, mitmekesisuse, kõigil tasanditel võrdsuse ja õigusriigi eest...

➤ Rahuprojekt

Rahu ELis on muutunud "normaalseks", mis ELi jaoks tähendab märkimisväärset õnnestumist. Hiljutine laienemine ja Euroopa taasühinemine põlistab ELi rolli rahu tagajana. EL peab ka välja arendama uue naabuspoliitika, et täita oma kohustust luua tugev alus ühiseks julgeolekuks koos kõigi nende naabritega, kes ELiga ei ühine. Solidaarsus, mida väljendatakse tugevamate ja efektiivsemate demokraatlike institutsioonidena, on ülioluline, kui me soovime rahu, õiglust ja julgeolekut praegustele ja tulevastele põlvkondadele. Rahvusvaheline kogukond eeldab samuti, et Euroopa mängiks üleilmset rolli rahu ja inimõiguste osas. Ühepooluseline maailm, kus üks riik on "šerif", ei ole ohutu maailm ega ole seda ka maailm mitmepoolsete konfliktidega. Euroopa riigid peavad ühinema, et saavutada edu mitmepoolsuse alusel, seades prioriteediks ennetamise, desarmeerimise ja konfliktide mittedaastliku lahendamise.

➤ Säästlik tulevik

Kuigi kaugel täiuslikkusest, on suhteliselt kõrgete keskkonnastandardite kehtestamine ELis üks selle õnnestumistest. EL peaks olema koht, kus säästev ja õiglane tulevik vormub. ELi kohuseks on süstemaatiliselt teha rohelisi valikuid keskkonnakaitselistes, energia-, transpordi-, põllumajandus-, tarbijakaitse ja teadusalastes küsimustes. Keskkonnapoliitika on ka majanduse uuendamise poliitika ja see loob töökohti ja majanduslikke võimalusi. Ökoloogilisse säästvusesse investeerimine on investeerimine õiglusesse ja julgeolekusse. Seetõttu vajame me ambitsioonikaid strateegilisi sihte ja vahendeid kliimamuutuste piiramiseks, säästva transpordistruktuuri loomiseks, bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ja tugevdamiseks, säästva põllumajanduse arendamiseks, võttes arvesse üleilmset rohelist perspektiivi ja toetades teadusuuringute poliitikat, mille eesmärgiks on säästlikum areng.

➤ **Euroopa sotsiaalmudeli tugevdamine**

Eurooplaste tohtu enamus toetab Euroopa sotsiaalsed traditsiooni, mis väärtustab kõrgelt sotsiaalsed õiglust, avalikke teenuseid, sugudevahelist õiglust, töötajate ja tarbijate õigusi ning keskkonna- ja tervisekaitset. Selle traditsiooni elushoidmist järjest konkureerivamas maailmas ei ole enam võimalik saavutada ainult riiklikul tasandil. Selle traditsiooni kaitsmiseks ning selle arendamiseks ühiseks Euroopa sotsiaalseks mudeliks peame me õppima erinevatest rahvuslikest kogemustest. ELi tugevuse huvides oleks hädavajalik tasakaalustada vajadus suurema innovatsiooni, efektiivsuse ja konkurentsivõime järele Euroopa sotsiaalse mudeli väärtustega. Me ei soovi isoleerida Euroopat ülejäänud maailmast. Samuti ei taha me järgida ega eksportida elustiili, mis meie planeeti nii raskelt koormab. Keskkonnaalase väljakutsega tegelemine on seetõttu sotsiaalse õigluse küsimus nii meie endi ühiskondades kui üle kogu maailma.

➤ **Tarbija- ja tervisekaitse**

Hoolimata sellest, kas on tegemist linnugripi või dioksiiniga, ootavad tarbijad kriisiaegadel ELilt oma õiguste ja oma elatusvahendite kaitsmist. Tarbijaõiguste garanteerimine avatud turul on sama oluline, näiteks kui tarbijad soovivad ohutut toitu, mis on vaba geneetiliselt muundatud organismidest. EL on tarbija- ja tervisekaitse jaoks asendamatu vahend – see on roll, mida liikmesriigid üksi kauem enam efektiivselt mängida ei suuda. Ettevaatuspõhimõtet tuleb rakendada kogu toiduahelas ja samuti tuleb kehtestada selged reeglid vastutuse kohta GMO-de osas. Tõeliselt euroopalik poliitika kõigil nimetatud teemadel nõuab kindlameelset täitevvõimu, mis hakkab vajadusel vastu rahvusvaheliste korporatsioonide ja valitsuste survele ja teeb koostööd arenguriikidega, et muuta reegleid rahvusvahelistes organisatsioonides.

➤ **Roheliste nägemus Euroopa majandusest**

Konkurentsivõimet tuleks defineerida vastavalt üldhuvi põhimõttele, eriti koos keskkonnakaitse ja sotsiaalse ühtekuuluvusega. Roheliste jaoks on ühine progress üldhuvide taotlemisel ja eeskätt keskkonnakaitse ja sotsiaalne ühtekuuluvus tähtsam konkurentsist ja konkurentsivõimest.

Roheliste majanduspoliitika keskmeks on meie strateegia vähendada sõltumist fossiilsetest kütustest, eriti sõltumist naftast, ja garanteerida tuumavaba energiasüsteem. Me püüdleme innovatsiooni poole, mis kombineerib energiaefektiivsuse, energiasäästu ja uuendatavate energiaallikate arendamise. Roheliste jaoks on tsiviilse ja sõjalise tuumatehnoloogia järk-järguline hülgamine absoluutseks prioriteediks. Selleks et lahendada probleemi energiatarnetega, peame me muutma oma elustiili ning tarbimismudeleid. EL peab selles strateegilises valdkonnas mängima aktiivsemat rolli. Ühisturu ja euroga ühise valuutana enamikes liikmesriikides on suurem majanduspoliitiline koostöö Euroopas hädavajalik ja ökoloogilist säästvust ega sotsiaalset ühtekuuluvust ei ole võimalik ilma selleta saavutada. Kahjuliku maksukonkurentsi peatamine on osa sellest ülesandest.

➤ **Õiglasema üleilmastumise edendaja**

Me vajame ELi kui tugevat globaalset võitlejat, et propageerida üleilmastumist, mis põhineb solidaarsusel ja mis on ökoloogiliselt jätkusuutlik. Rohelised seisavad õiglase kaubanduse eest. Me toetame Tobini tüüpi maksu sisseviimist Euroopa tasemel. Me soovime, et EL teeks koostööd arenguriikide ja tähtsate jõududega säästliku arengu propageerimisel tsiviilühiskonna osalusel. Kapitalivoogude üleilmastumine nõuab ka demokraatliku tegutsemisviisi üleilmastumist. See tähendab ÜRO tugevamat rolli, rahvusvahelisi õigusnorme ja rahvusvahelise õigluse toetamist.

➤ **Demokraatia, mitmekesisus, migratsioon ja õigusriik**

Ei ole kahtlust, et Euroopa Liit peab ikka veel täiustuma demokraatlike protseduuride tähenduses. Siiski on EL mänginud ja mängib jätkuvalt olulist rolli, et kaitsta ja nõuda demokraatlikke protseduure ja institutsioone oma liikmesriikides ja samuti naistele õiguste andmist. See positiivne mõju kehtib ühtmoodi vanadele ja uutele liikmetele. Euroopa Kohus, põhiõiguste harta, Euroopa inimõiguste volinik ja kaebemenetlus on kodanike jaoks olulised vahendid oma õiguste kaitsel. ELi liikmesriigid peavad tunnustama ajaloolisi, kultuurilisi, etnilisi ja keelelisi vähemusi. EL peab ka koordineerima oma liikmesriike võitlemisel inimõiguste eest ja eriti rassismi, homfoobia, ksenofoobia, vanuritepõlguse, islamivastasuse ja antisemitismi vastu ning põgenike jaoks humanitaarstandardite, immigrantide integreerimise määruste ja õigusnormide garanteerimisel võitluses rahvusvahelise terrorismi ja organiseeritud kuritegevusega. Erilist tähelepanu tuleb pöörata mustlastele, kuna neid diskrimineeritakse faktiliselt või seaduslikult paljudes Euroopa osades.

3. DEMOKRAATLIK ÜLESEHITUS TOIMIVA EUROOPA LIIDU JAKS

Euroopa peab ümber defineerima demokraatia rahvusüleses kontekstis, kus liit on omanäoline suveräänsust jagav üksus, mis sulatab rahvusvahelise organisatsiooni ja integreeritud süsteemi elemendid. See rakendab otseselt neid õigusi, mis talle antud on, kui seda ei tunnustata veel täielikult selle kodanike poolt legitiimse demokraatliku ühendusena. Euroopa põhiseaduslik lepe suudab anda ainult osalise vastuse demokratiseerimise defitsiidile liidus ja me peame jätkama püüdlemist ELi jaoks stabiilse põhiseadusliku raamistiku loomise poole.

Kõigi liikmesriikide põhiseaduste ühiseks eesmärgiks on siduda igasugune võimu realiseerimine garanteeritud põhi- ja tsiviilõigustega, demokraatliku õiguspärasusega, võimude lahususega valitsuse seadusandliku, täidesaatva ja kohtuliku haru vahel, religiooni ja riigi lahutamise, seadusandluse avaliku iseloomuga, parlamendi ja valitsuse õigusliku kontrolliga kõigi tegevuste üle ning õigusriigi säilitamisega. Kõik need demokraatliku korra algsed põhimõtted peavad olema identifitseeritavad ka Euroopa Liidu tasandil. Neid ei saa rakendada otsustamissüsteemi kaudu, mis tugineb valitsustevahelisel koostööl.

Me vajame edasipüüdlikku ja sidusat põhiseaduslikku lepet. Peale põhiõiguste harta keskendumise meie, rohelised, tugevatele parlamentaarsetele õigustele, lähimuspõhimõttele, õigusemõistmise garantiidele, kodanike initsiatiivile ja Euroopa referendumile kui uue konstitutsioonilise korra põhielementidele, mille eest me võitleme. Meie, rohelised, kordame oma pühendumist tugevdatud parlamentaarsetele demokraatiale, selgusele ja õigusriigile, kinnitatud põhiõigustele, kodanike initsiatiivile ja Euroopa referendumile kui tulevase põhiseadusliku lepingu põhielementidele.

➤ **Euroopa Parlament**

Kõik ELi seadusaktid peab kinnitama – nagu tulevikukonvent on algselt välja pakkunud – avalikkus Euroopa parlamendi ja seadusandliku kogu kaudu. Ühise välis- ja julgeolekupoliitika osas peab Euroopa Parlamendil olema volitus anda siduvaid juhtnõore ja otsustada koos eelarve jaotamise üle. Euroopa Parlamendi rolli läbirääkimiste ja rahvusvaheliste lepete kinnitamise ajal tuleb tugevdada. Seadusloome ühe haruna peab Euroopa Parlamendil olema komisjoni kõrval õigus teha algatusi Euroopa seadusandluse osas. Selle välistamiseks, et üksikud liikmesriigid pidevalt takistaksid liitu vetoõigusega, peab seadusandlik kogu kõigis ühise seadusandluse küsimustes otsustama kvalifitseeritud häälteenamusega.

Euroopa Parlamendil ja seadusandlikul kogul on võrdsed õigused kontrollida komisjoni rakendusliku võimu teostamist. Komisjoni volituste aeg tuleb siduda Euroopa Parlamendi esindusperioodiga. Komisjoni presidendi peab valima Euroopa Parlament ja kinnitama Euroopa Nõukogu. Komisjon, k.a välisminister ja kõik selle üksikud liikmed, peab vastutama Euroopa Parlamendi ees. Komisjoni presidendil peab olema üldine täielik võim oma kolleegide suhtes.

➤ **Rahvusparlamendid**

Rahvuslikud parlamendid peavad mängima jõulist ja aktiivset rolli ELi poliitilises elus. Nende edukas kaasamine kogu ELi seadusloome protsessi on suurema selguse ja kodanike laiema avaliku heakskiidu võtmeks. Edukas kaasatus ei tohi olla piiratud nende valitsuste tegevuse poliitilise kontrolliga Euroopa areenil. Nad peavad mängima aktiivset rolli lähimuspõhimõtte elluviimisel. Nende roll Euroopas peaks algama varasemast analüüsist ja arvamustest ning – direktiivi korral – lõppema üksikasjaliku ja hästi ajastatud õigusakti ülevõtmisega siseriiklikul tasandil. Nad peavad ka osalema põhiseaduskogudes, kavandades parandusi kõigile suurematele põhiseaduslikele parandusettepanekutele.

➤ **Lähimuspõhimõte**

Demokraatia ELis avaldub erinevatel tasanditel: linnad ja kohalikud omavalitsused, regioonid, liikmesriigid ja ühine liit. Lähimus on Euroopa Liidu põhiväärtus. Siiski hoiatavad Euroopa rohelised praeguse suundumuse eest samastada lähimused üldise taasriigistamise ideega. ELi seadusandlus peab täielikult ühilduma lähimuspõhimõttega. Seadusandlikul kogul peab riikide nõukojana olema eriline poliitiline vastutus säilitada lähimuspõhimõtte. Euroopa Kohus on pädev otsustama apellatsioonide puhul, mis ei tunnusta lähimuspõhimõtete rakendamist või õiguspädevuse konfliktide puhul ELi institutsioonide, liikmesriikide ja liikmesriikide põhiseaduslikult tunnustatud regioonide vahel.

➤ **Poliitilised parteid**

Euroopa parteid peavad mängima olulist rolli Euroopa poliitilisele integratsioonile kaasaaitamises. Meie, rohelised, soosime rahvusüleseid nimekirju. Sellega hääletab Euroopa valimistel iga kodanik kaks korda – üks kord oma riigi partei ja teisel korral Euroopa partei poolt. Euroopa parteid võivad otsustada esitada oma nimekirja esimese kandidaadi komisjoni presidendikohale. See tõstaks panuseid Euroopa valimistel.

➤ **Euroopa Kohus**

Euroopa Kohus peab olema ka liidu põhiseaduskohus. Liidu seaduste üldine rakendamine, kaasa arvatud inimõigused, peavad olema selle jurisdiktsioonis. Võimalust abi otsida Euroopa Kohtult tuleks oluliselt parandada, et kaasata kodanikud, kelle õigusi rikutakse, ja keskkonna- ja ühiskondlike valitsusväliste organisatsioonide kollektiivsed hagid. Kõik tegevused lepete raamides peavad alluma selle jurisdiktsioonile. Kõik Euroopa Kohtu liikmed peab kinnitama Euroopa Parlament pärast ärakuulamisi.

➤ **Kodanike otseosalus**

Euroopa kodanike osalemine otsustamisprotsessis tuleb garanteerida kodanikualgatuse õiguse kaasamise ning Euroopa referendumiga. Seaduseelnõu vähemalt ühe miljoni allkirjaga, mis on saadud mitmest liikmesriigist, võib saata komisjonile, et see teeks seadusandliku algatuse, eeldusel et viimane sobib kokku põhiseadusega ja eriti põhiõiguste hartaga. Kodanike algatus ei mõjutaks Euroopa

Parlamendi ja komisjoni algatusõigust, kuid see kohustab mõlemad institutsioone tegutsema või (juhul kui nad otsustavad mitte järgida petitsiooni nõuet kvalifitseeritud häälteenamusega) selgitama avalikult ja põhjendamatult viivitusega selle põhjuseid.

4. EUROOPA LIIDU EDASINE LAIENEMINE

ELi laienemine algusest 6 riigist 25-le on olnud õnnestumine – siiski ei toimu edasist laienemist praeguse ELi põhiseadusliku kriisi lahenduseta, välja arvatud Bulgaaria ja Rumeenia, kasvõi ainult seaduslike takistuste tõttu, mis on kehtestatud Nizza leppega.

EL on õigustatult kindlaks jäänud oma kohustustele Horvaatia ja Türgi suhtes. Me tervitame läbirääkimisi liikmelisuse üle nende kahe riigiga. Me oleme alati selgitanud, kus me näeme puudujääke nende riikide reformides ja kindlasti oleme me jätkuvalt mõlema riigi usaldusväärsed, kuid kriitilised toetajad. Liitumisläbirääkimiste protsess on oma olemuselt lahtine, kuid eesmärgiks on liikmelisus, nagu me minevikus tervitanuks ka Šveitsi, Norra ja Islandi otsust liituda.

Euroopa väljavaade Lääne-Balkani riikide osas tuleb säilitada muutumatuna – stabiliseerumine ja rahu Balkani riikides peaks jääma ELi jaoks järgmistel aastatel prioriteediks. Seetõttu soovime me, et ELil oleks regiooni jaoks ühine strateegia. Regionaalse koostöö tase Lääne-Balkani riikide vahel on oluline näitaja nende valmisolekust ELi liikmelisuseks, kuid lõpuks tuleb iga riiki hinnata selle väärtuste alusel ja liitumise üle läbi rääkida vastavalt individuaalsele ajagraafikule.

Praegu jääb võimalik liitumisläbirääkimiste alustamine Ukraina või isegi teiste Ida-Euroopa riikidega ajaloolise silmapiiri taha. Saame näha, kas see järgmise 25 aasta jooksul muutub. Siin on Euroopa-perspektiiv olemas Ukraina, Valgevene ja Moldova jaoks. Nende riikide ajalist väljavaadet tuleb siiski näha väga pikaajalisena ja see sõltub ka ELi institutsiooniliste reformide reaalsest progressist. Vahepeal ei peaks EL kõhklema nende riikidega koostööd tugevdamast.

Roheliste jaoks on Copenhagenis 1993 paika pandud kriteeriumid keskseks võrdlusaluseks ükskõik millise ELiga liitumise kandidaadi ettevalmistatuse kohta. Nende kriteeriumide üle ei saa vaielda.

5. KAS JA KUIDAS ME JÕUAME EUROOPA PÕHISEADUSLEPPENI?

Meie, rohelised, oleme veendunud, et Euroopa Liit vajab rohkem kui kunagi varem põhiseaduslepet, mis tugevdab parlamentaarset demokraatiat, selgust ja õigusriiki, ankurdab põhiõigused, arendab kodanikuõigusi ja tugevdab liidu võimet tegutseda efektiivselt kodus ja võõrsil.

Meie vaatenurgast vajab Euroopa Liit konstitutsiooniprotsessi taaskäivitamist – koos oma poliitilise suutlikkuse radikaalse parandamisega. Demokratiseerimine ja edasised sammud Euroopa põhiseadusleppe kehtestamisel peavad käima käsikäes liidu poliitilise orientatsiooni muutusega poliitiliste algatuste ja reeglite vastuvõtmise kaudu, mis reageerivad adekvaatselt rahvastiku hirmudele ja vajadustele. See hõlmab muuhulgas nende probleemidega tegelemist, millega inimesed kokku puutuvad ühiskondlikus, majanduslikus, energeetika ja keskkonna vallas. Liidu tunnustamine tugevneb ainult siis, kui kodanikud tunnevad, et EL ei keskendu ainult ühisturu valmimisele, vaid lepingule, mis sobib kõige paremini praegustele väljakutsetele reageerimiseks.

Jätkuva ratifitseerimisprotsessi kestel on ilmseks saanud, et olulised osad põhiseadusest ei ole tegelikult vastuolus. Põhiõiguste harta, enamik põhiseaduse esimesest osast ja mitmed uuendused kolmandas osas on ratifitseerimisprotsessi kestel saanud vähe või üldse mitte kriitikat. Lisaks sellele on hädavajalik leida konsensus spetsiifiliste täienduste osas, näiteks kodanikualgatuse tugevdamine, Euroopa referendumi juurutamine, vastuolu korvamine ühiskondlike eesmärkide vahel.

Me ei usu praegu konservatiivide ja sotsiaaldemokraatide poolt välja pakutud lahendusse, mis põhineb protokollil lisandusel iga riigi jaoks, mis on põhiseaduse tagasi lükanud, eeldades et see võimaldab pääseda ummikust, mille on loonud negatiivsed referendumitulemused Prantsusmaal ja Hollandis. Sellise ulatusega põhiseaduslikku kriisi, millega me silmitsi seisame, ei ole võimalik ületada, järgides nende lahenduste eeskju, mis minevikus leiti ülesaamiseks negatiivse tulemusega referendumitest Taanis ja/või Iirimaa.

Samal ajal lükkame me tagasi kõik ettepanekud jätkata olemasoleva Nizza leppega seda kõigest kohandades, et muuta see toimivaks juhul, kui liitumisläbirääkimised Horvaatia ja teiste Balkani riikidega on lõplikult otsustatud.

Rohelised on veendunud, et me vajame uut tulevikukonventi, et ületada olemasolev tõke. See tuleks ehitada esimese konvendi loodud alusele. Seetõttu keeldume me igasugustest püüetest alustada läbirääkimisi, mis puudutavad uut kokkulepet stardijoonelt.

Me arvame, et põhiseaduslepet sellisena nagu see on tuleb ja saab parandada. Tulevikukonvent peab saama selge mandaadi, mis peab sisaldama poliitika osa (osa III) väljatõstmist põhiseadusest ja selge eraldusjoone tõmbamist revideeritavate klauslite vahele põhiseaduse (üldjoontes osad I, II ja IV) ning leppe jaoks (üldjoontes osa III). Uus tulevikukonvent tuleb paika panna pärast Prantsuse valimisi ja Saksamaa presidentuuri ajal. Tugev poliitiline pühendumine kasutada kõiki uue tulevikukonvendi võimalusi, et märkimisväärselt parandada sotsiaalset mõõdet, peaks samuti olema osa protsessi tulemusest. Tsiviilühiskonna esindajad tuleb kaasata töösse uue tulevikukonvendiga. Põhiseaduslikku osa võib nimetada "põhiseaduseks" ainult siis, kui see on sisutihe ja loetav, sisaldab siduvaid põhiõigusi ja tutvustab demokraatlikku ülesehitust. Põhiseaduslepe, mida on parandatud nii, nagu me ette paneme, st tulevikukonvendi töö tõeliselt põhiseadusliku tulemusena, tuleb ratifitseerida üle-euroopalisel referendumil kahekordse enamuse poolt paralleelselt tulevaste 2009. a Euroopa valimistega. Täpsed detailid peavad otsustama uus tulevikukonvent ja Euroopa Ülemkogu 2008. aasta teises pooles. Rohelised korraldavad kampaania selle referendumi poolt kogu ELis.

Me oleme veendunud, et see ettepanek, mis kutsub Euroopa kodanikke üles tupikust välja murdma, on parim viis Euroopa põhiseaduskriisi ületamiseks. Ühine põhiseaduslik otsus, mis hõlmab nii ELi poliitilisi institutsioone kui Euroopa avalikkust ja iga kodanikku, on piisav vastus natsionalistlikult piiratud käitumisele ja rahvuslikele lahknevustele. Me usume siiralt, et midagi vähem radikaalset ei toimiks ja et Euroopa kodanikud, kui neid kutsutakse kontinendi ajalugu oma kätte võtma, viivad Euroopat edasi. Selles kontekstis tervitame me poliitilisi algatusi struktuuriliselt tugevdatud koostöö propageerimiseks eesmärgiga kiirendada Euroopa integratsiooniprotsessi. Selles valguses sooviksime siiski osutada, et tugevdatud koostöövormid peaksid kaasa aitama liidu eesmärkide saavutamisele, säilitama selle huvid ja tugevdama integratsiooniprotsessi ning olema kogu aeg avatud kõigile liikmesriikidele. Samuti soovime me selgelt väljendada, et neid võimalikke koostöövorme ei tohiks rakendada nende pingutuste kahjustamiseks, mida tehakse, et jõuda liigse venitamisetä Euroopa põhiseaduseni.

6. MUUDAME EUROOPA ROHELISEMAKS

Euroopa Liidu kodanike vajaduste paremaks rahuldamiseks ning suurema usaldusvääruse saavutamiseks ühenduse ametiasutustesse peab Euroopa Liit oma põhilised poliitilised suundumused läbi vaatama ning vajadusel need ümber orienteerima. Põhisuuna muutmine rohelisemaks aitaks Liidul püsida kooskõlas kodanike ootuste ning tegelike vajadustega. Euroopa Rohelised pakuvad välja „haljastamisstrateegia“, mis juhindub roheliste parteide tuleviku-nägemusest.

Euroopa Liidu eelarve aastateks 2007 kuni 2013 võeti vastu ilma Roheliste poolthäälteta. Selle asemel, et investeerida inimressurssi ning teadusesse muutumaks maailma kõige teadmiste-põhisemaks piirkonnaks, suunati kõige suuremad summad endistviisi põllumajandusse ning struktuurifondidesse. Rohelistel on tarvis välja töötada pikaajaline, tulevikku suunatud säästliku eelarve strateegia.

Euroopa kui rahuprojekt

Euroopa Liit loodi kõiki Euroopa riike ühendava rahuprojektina. Ka tulevikus peab ta jääma rahuprojektiks. Teise Maailmasõja õudused õpetasid eurooplastele, et jõu kasutamine toob enesekehtestamise asemel kaasa vaid ebaõnne. Euroopa Liit on üpris õnnestunud katse asendada tugevama õigus õiguse jõuga. Konflikte lahendatakse mitte vägivaldla vaid seaduste, läbirääkimiste ning jurisdiktsiooni teel. Seetõttu toetab enamus eurooplasi soojalt rahvustevahelisi ühendusi nagu ÜRO või Rahvusvaheline Kriminaalkohus. Eurooplased on sõjaliste jõudude kasutamise vastu, niikaua kui rahumeelsed viisid konflikte lahendada pole veel ammendunud. Kahjuks on liidu kodanikud sageli üksmeelsemad kui nende poliitikud. Valitsustevaheliste eriarvamuste tõttu puudub Euroopa Liit sageli ülemaailmsete läbirääkimiste laua tagant.

Euroopa Rohelised ei soostu nende halvavate jaotustega. USA välispoliitika puudused ja vead tänase päeva julgeolekuohtudega (terrorism, massihävitusrelvade levik, riikide laguemine, organiseeritud kuritegevus ja kliimamuutused) toime tulemisel on liiga selgelt nähtavad. Laiemat julgeolekukontseptsiooni kehastav ning praktiseeriv Euroliit peaks jagama ka globaalsemat vastutust. Tegevused, mis on toonud Euroopa riigid kokku - diplomaatia, kultuurialoog, õiglane kaubandus, arenguabi ja rahvusvaheline õigus - peaksid saama ka liidu välispoliitika aluseks. Euroopast peaks saama tuumarelvavaba piirkond.

Euroopa on juba aidanud tuua positiivseid muutusi Põhja-Iirimaa, Šotimaale, Walesi, Katalooniasse ja Baskimaale, samas rollis peaks ta sisekonfliktide lahendamist jätkama ka teistes Euroopa Liidu riikides, eriti vähemusrahvuste ja riigita rahvuste kaitsel, aidates seega üles ehitada rahumeelset tulevikku.

Euroopa kodanikud toetavad senisest enam integreeritud välis- ja julgeolekupoliitikat. Euroopa vajab Põhiseaduslikus Leppes ette nähtud välisministrit, kuid samuti peab ta toime tulema vetodega. Sammuks tõhusama otsuselangetamise poole on Ministrite Nõukogu otsuselangetamismehhanism kvalifitseeritud häälteenamuse alusel Euroliidu välisministri esitatud seaduseelnõude üle. Samas peab suurenema Liidu ministrite aruandluskohustus Euroopa Parlamendi ees. Euroopa Parlamendile tuleb anda siduvate juhiste sõnastamise õigus välispoliitilistel teemadel ja tegelik võim kontrollimaks liidu välispoliitikat. Kõiki Liidu ühiseid seisukohti peavad ministrid kaitsma ÜRO julgeolekunõukogus. Samas peab ka Euroliidul olema selles nõukogus oma pidev koht.

Euroliidul on oma sõjalisi jõude tarvis ka ainult tsiviiljõuna tegutsemise puhul. Need tuleb tarvitusele võtta äärmuslikel juhtudel, kui konfliktide ärahoidmine ja tsiviilkriiside lahendamine pole õnnestunud. Euroopa Liit ei peaks sõltuma NATOst säilitamaks rahu Euroopa kondidendil ja Balkani poolsaarel. Selleks pole vaja sõjalisi kulutusi suurendada. Selleks on vaja hoopis senisest suuremat koostööd, ülesannete selgemat jaotamist ja sõjaliste jõudude integreerimist. Tuuma, bio- ja keemiarelvad ei tohi kuuluda EL sõjaliste vahendite hulka ning nende praegused varud tuleb keelustada.

EL peab astuma ülemaailmse desarmeerimise algatuse etteotsa, alustades läbirääkimisi massihävitusrelvade kaotamiseks kõigepealt oma riikide territooriumilt ja sõjaliste kulutuste ning tootmise järk-järguliseks muutmiseks ühiskonnale vajalike ja keskkonnahoidlike kulutuste ning toodete suunas.

Relvastatud sekkumised peavad alati toimuma kooskõlas vastava ÜRO hartaga, eesmärgiga saavutada kestav rahu, mitte aga selleks, et tagada näiteks piisavat naftavaru. Euroopa Kohus peaks omama jurisdiktsiooni Euroopa välis- ja julgeolekupoliitika üle. Sõjaliste operatsioonide puhul peab olema nii Euroopa Parlamendi kui osalevate riikide parlamentide nõusolek ja ÜRO mandaat. Mitte mingil juhul ei tohi EL sõjalisi jõudusid kasutada põgenike tagasisaatjate või siseriikliku politseina. Euroopa loobub tuumarelvadest ja toetab üldist tuumarelvade keelustamist edendamaks rahu ja desarmeerimist. Seega peaks esimese sammuna seaduslikult jõustama EL Relvaekspordi koodeksi ja vastu võtma relvadega kauplemise leppe. Ühtne välis- ja julgeolekupoliitika ei tohiks sisendada liidu kodanikesse ega selle naaberriikidesse hirmu; see peaks aitama üles ehitada vastastikust usaldust.

Säästliku tuleviku loomine

Euroopa poliitiliste liidrite üks kõige olulisemaid ülesandeid on keskkonna ja loodusressursside kaitse. Seda ootavad ka Euroopa Liidu kodanikud. Eurobaromeetri küsitlustele vastanutest soovivad kaks kolmandikku, et otsuselangetajad omistaksid võrdse tähtsuse nii majanduslikele, keskkonnakaitsele kui sotsiaalsetele poliitikatele.

Samas, kui mõnes valdkonnas on saavutatud edu, tasakaalustab seda suurenev surve keskkonnale. Ülemaailmsel tasandil tarbitakse looduslikke ressursse 20% rohkem, kui Maa suudab neid anda. Euroopa Liidu keskmine kodanik kasutab loodusvarasid globaalsest keskmisest kaks korda enam.

Selline trend on ilmselgelt ebasäästlik. Me peame piirama oma tootmis- ja tarbimismudeleid säästliku piirini, vastasel korral tuleb järeltulevatel põlvadel maksta kõrget hinda. Loodusvarade ja ökoloogiliste teenuste tarbimine peaks olema võrdsemalt jaotunud; alternatiiviks on suurenev konflikt vähenevate ressursside omamise ümber.

Euroopa Liit on oma liikmesriikides keskkonnakaitset edendanud. Mõnes liikmesriigis on enamus keskkonnakaitsemeetmeid tulnudki EL tasandi seadustest. Mõnedes kõrge keskkonnakaitse-standardiga riikides on aga need nõuded hoopis leevendunud.

Pahameelega tuleb täheldada, et viimaste aastate jooksul on Euroopa Liidus asjad arenenud vales suunas. Keskkonnakaitsele argumentidele on konkurentsivõime suurendamisega võrreldes omistatud vähem tähtsust, seda näiteks kemikaali-, transpordi- ja energiapoliitikas. Me peame tunnustama, et ökoloogiliselt säästlik

ressursikasutus on pikaajalises perspektiivis eelduseks tööpuuduse kaotamisele ja majandusliku edu saavutamisele, see võib edu tagada isegi lühiajalises perspektiivis.

Keskonna ja tervisekaitsele ei tohiks eriti eelistada kaupade vaba liikumist. See kehtib nii Euroopa Liidu siseses kaubanduses kui ka väliskaubandussuhetes ülejäänud maailmaga. Piisavate keskkonnakaitsemeetmete ning konkurentsivõime tagatisteta võib turu edasine integreerumine kaasa tuua tõsisemaid negatiivseid tagajärgi nii loodusele kui selle kaitsele.

Euroopa keskkonnakaitsepoliitika kesksed põhimõtted - „saastaja maksab“, ettevaatusprintsip ja saaste vähendamine selle tekkekohas - on olulised ja need tuleb ellu rakendada. See hõlmab seniste keskkonnamääruste ning normide paremat elurakendamist. Nimetatud põhimõtetega peab kaasnema ohtlike kemikaalide asendamise nõue, mitmekesisuse säilitamise nõue ja ressursikasutuse ning keskkonnamõju hoidmine Euroopa ökoloogilise jalajälje piires.

Arvestades, et üks praegu Maailma kõige tõsisemaid probleeme on kliima soojenemine, peab Euroopa Liit tegutsema selle protsessi kiirendamise vastu. Võimalikeks vahenditeks võiksid olla EL bensiinimaks või Üle-Euroopaline keskkonnamaks.

Peame kiirendama majanduskasvu lahutamist loodusvarade kasutamise kasvust ja keskkonnamõjust. Loodusvarade kasutamine ja keskkonnamõju peavad vähenema absoluutväärtuses.

Keskkonnakaitsemeetmete ja loomade heaolu puudutavate aspektide seostamine teiste EL poliitikatega, nagu see on ette nähtud juba Leppes, peab jõustuma ka tegelikkuses. Eriti oleks tarvis fiskaalreformi, mis maksustaks loodusvarade kasutamist ning keskkonnasurvet ning vähendaks teisi makse ning фонде. Ühtne põllumajanduspoliitika peaks radikaalselt nihkuma keskkonnahoidlikemate tootmisviiside, loomade heaolu ja õiglase kaubanduse suunas. Põllumajandustoodete eksporditoetused tuleb peatada.

Samuti tuleb kiiresti kaotada keskkonnavälistel toetusmeetmetel. Keskkonnakaitse meetmed tuleb kiiremini integreerida ka sellistesse poliitikavaldkondadesse nagu teadus, struktuurifondid, põllumajandus, kalandus, transport ning energeetika.

Euratom tuleks kas laiali saata või kujundada ümber agentuuriks, mis tegeleb energiasüsteemide säästlikuks muutmiseks. Riigid, mis on saanud jõukaks tänu odavate fossiilkütuste ajajärgule, omavad nii vahendeid kui ka vastutust arendada välja tehnoloogiad, mis on puhtad, tõhusad ja põhinevad järjest enam taastuvate energiaallikate kasutamisel. See peaks olema Euroopa teadus- ning arendustööde peamine suund.

Võime saavutada Säästva Euroopa eesmärgi ühes atraktiivse elukvaliteediga, kuid selleks on tarvis muuta kõikide tasandite otsuselangetajate põhimõtteid. Selleks on vaja ümber orienteerida poliitikat, uurimistööd, investeeringud ja vaadata üle vananenud ideed sellest, mida on tarvis heaks eluks. Euroopa Roheline Partei ja selle rahvusriiklikud liikmes-erakonnad jätkavad oma koostööd konkreetsete tegudega saavutamaks nimetatud eesmärgi nii kohalikul, riiklikul kui Euroopa tasandil.

Euroopa sotsiaalmudeli tugevdamine

Üldsus toetab Euroopa edasist integreerumist ainult sel juhul, kui tugevdatakse ja tunnustatakse liidu sotsiaalset mõõdet.

Rohelistele tähendab euroopa ühiskonna säästev areng sotsiaalmõõtmelise täielikku hõlmamist. Pole lihtsalt mõeldav, et Euroopa Liit piiraks oma rolli edendamaks Euroopat integreeritud majandus- ning finantsturuna, samas ignoreerides sotsiaalse ühtlustamise ja Euroopa kodanike kui ka kõigi maailma rahvaste elu- ning töötingimuste parandamise vajadust.

Tunnistame, et enamus praegustest valitsustest kaitseb, sõnades või faktiliselt, Euroopa Liitu, mis toimiks eelkõige ühisturuna, kus rahvuslikud majanduslikud heaoludelid omavahel piiranguteta võistlevad, mis viib nad (nii keskkonna- kui fiskaalkaitstesüsteemid) lõpuks allakäiguspiraalini. Sellele on Rohelised kindlalt vastu.

Roheliste jaoks saavad heaolusüsteemid olla edukad ning kestvad ainult juhul, kui nad on ehitatud jagatud väärtustele ning neid toetavad laiad rahvamassid. Kuna väärtused võivad eri riikides olla erinevad, siis järeldub, et pole olemas kõikidele ühtviisi sobivat „ülikonda“ ehk heaoluühiskonna mudelit ja süsteemide vahel valimine – ning viisid, kuidas neid parandada ning tugevdada – peaksid jääma liikmesriikide otsustada. Tugevdada tuleb neid aga näiteks globaliseerumise rünnakute vastu, mis tulenevad vabakaubanduse ning autioritaarsete režiimide kombineerumisest (siinkohal peetakse silmas Hiina näidet). Koostöö liikmesriikide vahel suurema konvergentsi saavutamiseks on teretulnud, kuid saab olla üksnes vabatahtlik. See ei tähenda seda, et Euroopa Liidul sotsiaalpoliitika kujundamises mingit rolli ei peaks olema. Vastupidi, lisaks rahaliidule peaks Euroopa Liidust saama ka sotsiaalne liit. Euroopa Liit kohtab uusi takistusi, mis on tekitatud üleilmastumise tõttu, ehk teisisõnu rahvuslike riikide omavahelise võistlusega ja Euroopa ühtse sotsiaalse lõime nõrgenemisega.

Esiteks peab Euroopa Liit kindlustama, et tema poolt võetud seadusandlikud meetmed ja majandus-, finants- ja maailmakaubanduse poliitikad ei nõrgestaks *de facto* või ei muudaks võimatuks sotsiaalpoliitika elluviimist liikmesriikides. EL kõigi poliitikate tasakaal tuleb nihutada sotsiaalsete ja keskkonnakaitseliste argumentide kasuks.

Mis puutub üldkasutatavatesse teenustesse, siis Rohelised arvavad, et kommunaalteenused nagu haridus, tervishoid või veeteenused, ei peaks olema turumehhanismidele allutatud. Muudes sarnastes valdkondades, näiteks ühistranspordis, kaaluvad Rohelised alati avaliku võimu võimalust kasutada kontrollitud turumehhanisme, näiteks riigihankeid, et tagada maksumaksjate raha tõhusam kasutamine ja samal ajal ka teenuse kõrge kvaliteet. Valik liberaliseerimise kasuks või vastu tuleb jätta – piisavalt kaaludes konkurentsi ja riigiabi seadust - sobilikule (kohalikule, riiklikule või liidu) tasandile, ilma seejuures lubamata, et liberaalsel turul valitseksid monopolide liialdatud eelised. Seetõttu pooldavad Rohelised retsiprookuse põhimõtet – mis tähendab et riigile kuuluvad ettevõtted, kellel on sõlmitud „in house“ avaliku teenuse osutamise lepped, ei tohiks osaleda avatud turgudel toimivas konkurentsis.

Rohelised on veendunud, et me vajame ühist Euroopa maksusüsteemi vältimaks liikmesriikide vahelist saatustlikku võistlust maksusüsteemide vahel. Esimese sammuna kaaluvad Rohelised, kas Euroopa Liit ei peaks kehtestama minimaalsed maksunõuded ettevõttele, kapitalile ja keskkonnakasutusele vältides sellega piiramatut võistlust liikmesriikide vahel ja võimaldades viimastel rahastada oma sotsiaalseid heaolusüsteeme piisavalt ning paremini tasakaalustatult (mitte ainult töö alusel). Arvame, et Euroopa Liit peaks sätestama ka sotsiaalsed ning rahalised konvergentsikriteeriumid määratlemaks laste vaesust ning pika-ajalist tööpuudust.

- Euroopa Liit peaks julgustama oma liikmesriike seadma miinimumtase nn. „elatuspalgale“, võttes arvesse rahvusriiklikud erinevused ja kindlustades seega piirangu konkurentsi mõjudele. EL peaks tekitama raamistiku liidu piires sõlmitavate kollektiivsete töölepingute sõlmimiseks, kattes sellised teemad nagu töötingimused, väljaõpe ning töötasu. Euroopa Komisjonil peaks olema võimu muuta need lepingud kohustuslikuks kõikidele ettevõtetele. Liit peaks edendama soolise diskrimineerimise, aga ka etnilise päritolu, puuete ja seksuaalse orientatsiooni tõttu diskrimineerimise vastaseid seadusi. Tuleks tugevdada ettevõtete sotsiaalset vastutust edendamaks sotsiaalselt ja keskkonnakaitseliselt vastutustundlikku turgu.

Tarbija- ja tervisekaitse

Viimaste aastate suured toidu- ja tervisehirmud (hullulehmatõbi, dioksiinimürgitused, salmonelloosid, GMO and MPA-saaste, jne.) on õnestanud tarbijate usaldust toidukaupade vastu, eriti liha- ning töödeldud toodete osas. Samuti on kahanenud usk poliitikute võimesse neid probleeme lahendada. Kuigi Euroopa Liit on teinud mõned laiaulatuslikud ettepanekud toiduohutuse suurendamiseks läbi toiduahela, pole need algatused piisavad ning liikmesriigid on neid sageli blokeerinud või reageerimisega viivitanud. Rahvusvaheline tarbimine ja üleajavad turud vajavad usaldusväärset seadusandlikku raamistikku ning turupartnerite vastutustundlikku ja usalduslikku äritegevust, et Euroopas valitseks õiglane, sotsiaalne ning säästlik tarbimiskultuur. Me peame tugevdama ning teavitama tarbijaid, seisma nende tervise ja majandushuvide eest, et kindlustada külluslik Euroopa majanduspoliitika.

Ettevaatusprintsip toidu tootmisel mille EL on vastu võtnud, ei tohi piirneda jääkide või lõpptoodete kontrolliga tootmisahela lõpus. Tervislikku toitu tagavad tõestatavad normid tuleb jõustada läbi kogu toiduahela, alates tooraine tootmisest, põllukultuuride ning sööda kasvatamisest kuni töötlemiseni, kaasa arvatud töökohtade ja keskkonna olukord. Neid norme nõuab EL mahetootmise määrus ja neid peab tulevikus rakendama ka tavalise toidu tootmisel, olgu see siis pärit põllumajandusest, kalapüügist või kalakasvatusest. Masstootmine tuleb allutada rangetele reeglitele, et kindlustada igale liigile kohased tingimused.

Parema ning tervislikuma toidu kindlustamiseks on tarvis

- piirata intensiivset agrotööstuslikku põllumajandustootmist ning kalakasvatust läbi rangete keskkonnakaitseliste, loomade heaolu alaste ning toiduohutuse alaste seaduste jõustamise;
- hinnata loomakasvatuse kasutamisel põhineva kalakasvatuse keskkonnamõju globaalsetele kalavarudele ja arengumaade toiduohutusele;
- jõustada normid, mis kindlustavad toiduohutuse ilma et piirataks piirkondlike ja kohalike toidutootmiskeemide ning säilitamiseks vajalikku paindlikkust;
- Laiendada kvaliteedinormide mõistet, et hõlmata erinevate toidukultuuride ning maitsete laiad eripärad;
- anda tarbijatele kogu asjassepuutuv teave toodete päritolu ja tootmisviisi kohta läbi EL määruse tarbijate teavitamise kohta;
- toiduseaduste ellurakendamise tõhus kontrollimine toidutootmise kõikidel etappidel;
- rakendada ettevaatusprintsipi läbi kogu toiduahela ja kehtestada ranged usaldusväärse reeglid;
- edendada tarbijate valikut tervisliku dieedi kasuks.
- Kontrollida mittevajalikku pakendamist ja edendada keskkonnahoidlikku pakendamist.

Kuid toidu kvaliteet on ainult üks aspekt tervise ja tarbijakaitse edendamises. Tarbija- ning avalikkuse tervise kaitse peaksid läbima kõiki valdkondlikke poliitikaid (tööstus, kaubandus, põllumajandus, regionaalareng, toidutootmine jne.).

Rohelised tunnustavad tarbijate poolset kasvavat nõudmist meditsiiniteenuste mitmekesisuse järgi, kaasa arvatud alternatiivsed ravimeetodid. EL peaks toetama tarbijate suurema valikuvabaduse soovi, saamaks rohkem teavet ning oskusteadmisi.

Silmitsi uute epideemiate riskiga

Roheised teadvustavad, et allergiate ja hingamisteede nakkuste tihenemine on seotud pestitsiidide, kemikaalide ja muude saastavate ühendite kasutamisest tuleneva suurenenud keskkonnakoormusega.

Seepärast toetavad Rohelised võimalikult ranget REACH direktiivi. Direktiiv tundub olevat veel ebapiisav, nii protseduuride kontrollimise kui ka ohtlike ainete nimistu osas. Tuleb peatada keskkonna saastamine kemikaalidega ja jäätmete põletamisega. Tuleb kindlustada turvariskide jõuline hindamine.

Samal ajal kohtame me uusi ülemaailmseid haiguspuhanguid. Linnugripp, AIDS, SARS ja malaaria ei ületa ainuüksi riikide piire vaid kantakse edasi ka eri liikide vahel ning need tõved ohustavad inimesi. Lepete kohaselt on Euroopa Liidul selge vastutus koos liikmesriikidega vältida haigestumisjuhumeid ning haigusi ja kaitsta inimeste tervist.

Enamgi veel, Rohelised soovivad laiendada tarbijakaitseorganisatsioonide õigusi. Tuleb rangemaks muuta direktiivid, mis käsitlevad kaupade müüki uksest ukseni, tarbijate krediiti, kaugmüümist, pakendi teekonda, toodete vastutusvõimelisust jms.

Roheliste nägemus Euroopa majandusest: turumajanduse määratlemine ökoloogiliste ja sotsiaalsete põhimõtete kaudu

Rohelised pooldavad konkurentsireeglitele tuginevat majandust, eeldusel, et eesmärgiks on seatud õiglus, mitte konkurents kui selline.

Üldkasutatavad teenused nagu tervishoid, haridus või ühistransport on säästva arengu strateegia alussambad. Euroopal on vaja tugevaid ning kaasaegseid teenuseid. Nimetatud teenindussfäär hõlmab täna 35% EL tööhõivest ja moodustab eduka teadmispõhise majanduse keskse osa. Seetõttu tuleb kindlustada selle valdkonna pidev riigipoolne toetus ning kulutused. Subsidiaarsusprintsipi au sees hoides peavad kõigi tasandite ametivõimud, mis on oma kodanike ees demokraatlikult aruandekohustuslikud, olema vabad valima, kuidas üldkasutatavaid teenuseid rahastada ja korraldada. Euroopa seadusandlus peaks nendesse põhimõttesse andma seaduslikku kindlust. Euroliidu poliitikate tähelepanu väärib ka sotsiaalettevõtlus ja vabatahtlik sektor, ühistutest väike ettevõtetereni, kaasa arvatud paljud vabatahtliku töö vormid ja mis loob palju töökohti uuenduslikes või harusektorites nagu keskkonnakaitse ja üksikisikute teenindamine.

Rohelised pooldavad nii avaliku sektori teenuseid kui ka eraettevõtlust hõlmavat segatüüpi majandust. Konkurents ei ole eesmärk omaette, kuid siiski vahend toodete ja teenuste kvaliteedi parandamiseks, viies uuendustele ning soodsamate hindade kujunemisele. Roheline ja samas sotsiaalne majandus tähendab, et konkurents peab olema kokku sobiv üldiste huvide ja eesmärkidega, eriti sotsiaalse ühtsuse, keskkonnakaitse ning õiglase kaubandusega, mis on säästva arengu nurgakivid. See tähendab ka seda, et konkurents peab kokku sobima töötajate suureneva

mõjuga oma ettevõtte poliitikale. See tähendab ka, et kui edendatakse keskmisi ja väikeettevõtteid, siis EL peaks hõlmama ka sotsiaalsed ettevõtted ning ühistud nendesse poliitikatesse.

Majanduse arengut piiravad ökoloogilised tegurid. Eriti paitsab see silma energeetika ja kliimamuutuste puhul. Nii nimetatud naftatipukriisi saabumisel kusagil lähema kümne aasta jooksul on Euroopal rohkem kui kunagi varem tarvis uut Euroopa energeetikakultuuri. Vaja on massiliselt kasutusele võtta taastuvad energiaallikad, muuta inimeste elustiil, tarbimismudelid ning liikumisviisid energiasäästlikumaks. Peale selle nõuab Euroopa tõhus ning konkurentsivõimeline energiaturg turukontsentratsiooni alandamist. Tuleb kasutada regulatiivseid vahendeid, sealhulgas finantsmeetodeid, julgustamaks turul uusi, taastuvenergeetika vallas tegutsejaid. Samuti peab säästva arengu strateegiaga käsikäes arenema teadmispõhine majandus. Teadus- ja arenduspoliitika ja innovatsioon peavad keskenduma keskkonnahoidlikele tehnoloogiatele. Tõepoolest, ökoefektiivsus on kaasaegse ja arenenud majanduse kõige kindlam tundemärk. Seetõttu ei tohiks järgida ka tuumaenergia turu näidet. Lisaks dramaatilistele ökoloogilistele ja julgeolekumõjudele läheb see vastuollu Roheliste üldhuvidega ja meie arusaamisega konkurentsist. Tuumaenergia maksumus on väga kõrge, kui sinna sisse arvestada ka rikastatud uraanimaagi ost, jäätmete ladustamine ja tuumajõujaamade julgeoleku tagamise meetmed.

Makroökoonoomika vahendid peaksid vastama Euroopa ühiskonna vajadustele. 2005 aasta märtsis sõlmitud Stabiilsuse ja majanduskasvu Pakt peaks olema kaasa toonud suurema adherence rahvusriiklikul tasandil, ja võimaldama rohkem äärmuslikkust liidu tasandil. Rõhk peaks olema riiklikel ning erasektori kulutustel ökoefektiivsetesse tehnoloogiatesse ja nende tootmisesse levitamisse. Uus turuhanke seadusandlus peaks samuti selliste tehnoloogiate edendamist kiirendama. Fiskaalpoliitika peaks teenima säästlikku arengut. Euroopal on tarvis suuremat rahandusalast koostööd, mitte konkurentsi, et need ambitsioonikad riiklikud poliitikad säiliks ning edeneksid. Selles mõttes on vaja keskkonnamaksu ja ettevõtlusmaksu üle-euroopalist koordineerimist.

Euroopa Liidu eelarve tuleks viia tasemeni, mis vastaks liidu poliitilisele kompetentsile. Säästliku arengu poliitikaid pole võimalik ellu rakendada laienenud EL kontekstis, kui eelarves on selleks ette nähtud ainult 1% liidu SKPst. Vastavad kulutused tuleks ümber fokusseerida peamiste vajaduste rahuldamiseks, kaasa arvatud säästlikkus, keskkonnakaitseline innovatsioon, ühtne välispoliitika ja arengukoostöö poliitika.

Euroopa õiglase üleilmastumise edendajana

Kaitsehoiak üleilmastumise vastu viib tupikusse. Samuti ka „kohanemise“-paradigma, mille alusel globaliseerumine on väljaspoolt Euroliitu tekkinud nähtus, millega liidul tuleks kohaneda. Tupikteeks on ka „kaitse“-paradigma, mille kohaselt Euroopa Liidu liikmesriigid peaksid vähendama oma osalust ülemaailmses majanduses seades tõkkeid kaupade, kapitali ning isikute vabale liikumisele. See ei teeni ei liidu ega ülejäänud maailma kodanike huvisid.

Rohelised pooldavad Liidu aktiivsemat sekkumist, praeguse üleilmastumisprotsessi pööramist *win-win* strateegiate suunas. Olles juba täna maailma suurim majandustegija, peaks EL selles osas täisvastutuse võtma. Seetõttu nõuavad Rohelised Liidult pühendumist piiramaks oma kahjulikku mõju globaalsele ökosüsteemile. Õiglase üleilmastumise tingimuseks on Eurooliidu valik kaugeleulatuvate ökoefektiivsuse strateegiate kasuks.

Samuti nõuavad Rohelised, et Euroopa Liit pühendaks end üleilmastumise kahjulike mõjude suunamisele positiivses suunas, seda eriti arengumaades. Liit peaks kasutama oma majanduslikku jõudu võimaldamaks ÜRO Uue aastatuhande eesmärkide õigeaegset täideviimist ja põhiliste tööõiguste jälgimist. Selleks, et vältida sotsiaalset neokolonialismi, tuleb anud protsessis tegutseda koos arengumaadega. Rohelised julgustavad pirkondlikke ja ülemandrilisi integratsiooniprotsesse teistes maailmaosades põhinedes demokraatlikele väärtustele ja inimõiguste täielikule kaitsele (Aafrikas, Ladina Ameerikas jm.).

Rohelied julgustavad üldkasutatavate teenuste arengut. Nad on teadlikud avalike võimuorganite võtmerollist EL ja välismaailma majanduslikus arendamises. Vastavad ametiisikud peaksid olema võimelised valima kommunaalteenuste ning üldist huvi pakkuvate teenuste erandiks konkurentsireeglitest.

Rohelise peavad kohustuslikuks avalike kulude tõhususele kaasa aitamist. Nii Euroopa Liidus kui ka väljaspool on takistuseks ülemääraselt ranged rahandusreeglid, mis segavad ametiasutustel sotsiaalsete ja keskkonna-alaste probleemide lahendamist.

Rohelised julgustavad teadus- ning arendustegevuse alast poliitikat, mis oleks kooskõlas säästva arenguga, R&D ning innovatsioon peaksid keskenduma keskkonnahoidlikele tehnoloogiatele, fundamentaaluuringuid tuleks edendada vähemalt sama palju, kui rakendusuuringuid, ja haridus peaks olema prioriteediks nii liidus kui väljaspool selle piire.

Ülemaailmse majandustegurina toimimiseks vajab Euroopa Liit sobilikke institutsioone. Liidul on võimatu mängida praeguse globaliserumisprotsessi ümberorienterimisel otsustavat rolli seni, kuni institutsioonide võrgustik talle selleks piisavat pädevust ei taga. Kaubanduspoliitika (artikkel 33) puhul peaks Eurooliidu pädevus laienema välispoliitika tegemiseks antud pädevusele ja võimaldama rahvusvahelises finants sfääris ühtsemat rahanduspoliitikat. Euroopa Parlament ja Nõukogu peavad nõustuma selles vallas tehtud ettepanekutega, majandus-, sotsiaalarengu ja keskkonnapolitiika peavad omavahel paremini haakuma. Seetõttu peavad WTO (Ülemaalimne Kaubandusorganisatsioon), UNEP (ÜRO Keskkonnaprogramm) ja ILO (Rahvusvaheline Tööorganisatsioon) saama ÜRO s üsteemi kolmeks võrdseks sambaks ühesuguste demokraatlike otsustusmehhanismidega. Ülemaailmse Kaubandusorganisatsiooni puhul tähendab see oma haldusala teenuste ranget defineerimist, avalikud teenused peaksid sealt välja jääma. Julgustame euroliidu institutsioone WTO reformi igati aktiivselt tagant tõukama.

Vabakaubandus peab kokku sobituma õiglase kaubandusega. See tähendab, et kaupade hinnas peavad nähtuma tegelikud sotsiaalsed ja keskkonna alased kulutused mis olid seotud toote valmistamise ning transpordiga. Rohelised levitavad põhimõtet, et Euroopa turule ei tohiks sattuda tooted, millede valmistamisel või levitamisel on sattunud vastuollu põhiliste sotsiaalsete või keskkonna alaste nõuetega näitels ILO konventsiooniga. See tähendab, et Euroopa peab tekitama eeskujuga lõpetama põllumajandusliku ületootmise. See ülejääg müüakse praegu dumpinghindadega välisurgudel, sealhulgas ka arengumaades, ja selleks kasutatakse põllumajandustoetusi.

Kõigi arengupoliitikate lahtuamatuks osaks peab olema säästlikkuse põhimõte. Arengueesmärgid peavad põhinema inimõigustel, vaesuse vähendamisel, konfliktide vältimisel, demokraatlikul osalusel ning naiste edutamisel, aga samuti ka energeetika tõhususel, tarbijakaitsele, ja looduskaitsele. Euroopa Liit peab konkretiseerima, oma soovi suurendada finantsvahendite osakaalu arengumaade toetuseks. Tuleks tekitada „Tobini tüüpimaks” kapitali liikumisele, millel oleks kahekordne eesmärk:

võidelda spekulatsiooniga ja suurendaa arengufonde. Me pühendame end eesmärgile, saavutada aastaks 2015 Ametlik Arenguabi 0,7%, välja arvates laenude kustutamise sellest fondist. Kõigis liikmesriikides tuleks selles suunas püüelda. EL peaks ise andma endale vahendid, millega võidelda rahapesu ning maksupettuste vastu, nii liidu siseselt kui ülemaailmsel tasandil.

Demokraatia, mitmekesisus ning seaduslikkus

Demokraatia on roheliste põhiväärtus. Demokraatia hõlmab endas õiglase esindatuse, kodanike kaasamise ja otsedemokraatia mehhanismid. Euroopa kodanike seas kasvab nürin demokraatliku osalemise piiramise pärast. Rohelised lähevad sellega kaasa, nõudes, et laiendataks vahendeid, mis võimaldavad paremat kodanike osalust. Üks sellistest vahenditest, millest võiks saada liidu demokraatliku legitiimsuse ja põhiseaduse uus allikas, on üle-euroopaline referendum. Teine vahend on rahvaalgatus, mis võiks esikohale tõsta uued piiriüleised sidemed ühist kampaaniat tegevate kodanike, VVOde ja poliitiliste erakondade vahel. Euroopa kodanikuühiskonnas mängivad tähtsat rolli mittetulundusühendused, kes esindavad sotsiaalseid, kultuurilisi, juriidilisi ja keskkonna-kaitselisi huvisid. Nendele huvirühmadele tuleks võimaldada suurem osavõtt poliitiliste otsuste langetamisest EL tasandil. Seetõttu toetavad Rohelised VVO-sid et nad saavutaksid konsultatiivse staatuse institutsioonides, mis tegelevad sama valdkonna küsimustega ja et neil oleks parem juurdepääs kohtusse (Court of Justice).

Organiseeritud kuritegevus on muutunud jõulisemaks ka keskkonnasektoris: jäätmeäitluses, kommunaalteenuste osutamisel ja ehituses. EL toetuste kasutamine on erilise riski all, mis puutub altkäemaksu võtmisesse, rahapesusse ja seaduste rikkumisse. EL peaks tekitama ajutised töörühmad, mis tegelevad ökomaffia vastu võitlemisega, nõudma OLAF-i osakonnalt sedasama ja käivitama sihipärase üle-euroopalise skohustuse seaduste-alase teadlikkuse tõstmiseks.

Kõikide inimeste juurdepääs kultuurile, kõikide kultuuride tunnustamine ja kindlustamine, ja Euroopa keelte mitmekesisuse edendamine peaks olema Liidu poolt kindlustatud ning edendatud.

Meie keele ja kultuuri tunnustamine ja nende kõnelemise ning õpetamise vabadus on põhiõigused. Niinimetatud vähemuskultuurid ja keeled, mis mõnedes EL paikades veel säilinud on, peavad olema samuti tunnustatud.

Kuigi kultuur on hetkel olemuselt rahvusriigi poliitika küsimus, pakub võimalusi ka erinevate Euroopa kultuuride vahetus ning vastasitkune rikastamine. Et tõsta teadlikkust kultuurilise mitmekesisuse võimalikult laialdase jagamise kasulikkusest, on meil tarvis astuda samme kulturivaheusprogrammide suunas, näiteks edendada *twinning*-projekte linnade ja külade vahel.

Et aidata kaasa kultuuride mitmekesisusse kuulumise tunde tugevdamisele, peame võimaldama paljudel noortel õppida teistes riikides kas siis akadeemilistel või kutsehariduskursustel, suurendades selliste programmide eelarveid, nagu Erasmus, Socrates or Leonardo.

Migratsioon

Ajaloo vältel on olnud vähe sellist ebavõrdsust, nagu praegu Põhja ja Lõuna vahel, rikkamate ja vaesemate piirkondade vahel ning need ebavõrdsused on seda

nähtavamad, mida enam liigume kaubanduse ning teabevoogude üleilmastumise suunas. Suur arv ümberasujaid riskeerib oma eluga, et jõuda Euroopasse ja leida seal inimväärne elatustase.

Euroopa Liit keeldub ilma elamisloata ümberasujaid seadustamast ning ühiskonda lõimimast, neist on aga paljud inimkaubanduse ohvrid. EL püüab veenda lähteriike, et nad oma piirid põgenikele sulgeksid, millega rikutakse Inimõiguste Hartas sisalduvat igaühe õigust vabalt ringi liikuda.

Kuitahes kõrged on tarad ja ranged on piirivalvurid, ümberasujate juurdevool Euroopasse ei lõpe seni, kui nende töökäsi vajatakse. Kuna migratsiooni peatada ei saa, peame lõpetama ümberasujates ohu nägemise. Nad toovad kaasa oma energia ja oskused. Peame suutma ümberasumist reguleerida, tervitades nende saabumist sobilikul viisil ja arendades nende koduriikidega võltsimatut koostööpoliitikat.

Ilma sisepiirideta Euroopas on selleks vaja üle Euroopa ühtlustatud lähenemisviisi. Euroopa Liit peab esitama ja ellu rakendama koordineeritud poliitikat. Oluline on võtta arvesse ka ümberasujate päritolumaa huvid, näiteks võimaldada migratsiooni ringskeemi, mille kohaselt Euroopas omandatud uusi töökogemusi ja oskusi saab rakendada ka kodumaa hüvanguks. Koju saadetud palgarahad on sageli nende riikide suurimaks rahaallikaks.

Veelgi enam, EL peaks suunama rohkem ressursse vaesuse vastu võitlemiseks ja pidevate demokraatlike struktuuride rajamiseks maailma vaesematesse piirkondadesse.

Mis puutub Euroopa põgenikepoliitikasse, siis Genfi Konventsioonist kinni pidamine üle kogu Euroopa on ebaõnnestunud. Samas pole ka tekkinud alternatiivset lähenemisviisi. Ainuke võimalus allakäiguspiraali vältimiseks on uus demokraatlik protsess, milles Euroopa Parlament saab praktiseerida hiljuti saadud kaasotsustamisõigust.

Varjupaiga otsijaid tuleb kohelda väärilt kuni nad oma taotlustele vastust ootavad. Selleks et vältida mõne riigi ülekoormamist, on vaja solidaarsust, sest teised riigid samal ajal peagu ei panusta põgenike kaitseks. Dublini konventsioon, mille kohaselt põgenikud peavad varjupaigataotluse sisse andma selles EL riigis, kuhu nad saabusid, võiks olla paindlikum ülekoormatud riikide suhtes. Lõppkokkuvõttes peaks välja kujunema üleeuroopaline varjupaikade süsteem, mis väärilis oma nime ja oleks tõepoolest ühtne ning rahastatud EL eelarvest.

Õigus

Euroopa Liidul on tähtis roll võitluses piire ületava kuritegevuse ja terrorismiga. Tänapäeval aga tuleb sageli ka ette, et õigusorganite ja politsei tihenev koostöö ohustab põhilisi inimõigusi – privaatsust ja õigust õiglasele kohtupidamisele. Lähiaastakümnetel on valitsuse käsutuses tehnoloogia, millega saab kõiki elanikke pidevalt jälgida. Rohelised on sellise, Suure Venna ühiskonna vastu. EL peaks olema inimõiguste kaitse esirinnas. Siia kuulub ka mitte diskrimineerimise austamine. Seda põhimõtet peab rangelt juurutama, et valitsused ei kohtleks suuri elanikkonna gruppe potentsiaalsete terroristidena. Kui Euroopa suudab au sees hoida üksikisikute vabadusi ja sallivust, siis muutub ta loovaid talente ligi tõmbavaks magnetiks üle kogu maailma.

Seetõttu soovivad Rohelised, et Inimõiguste Harta muutuks võimalikult peatselt juridiliselt siduvaks kõikidele liidu ametiasutustele. Soovime ka, et Euroopa naabruspoliitika hõlmaks inimõiguste komponenti EL Põhiõiguste Agentuuri osana.

EL peaks samuti liikuma Euroopa Inimõiguste Konventsiooniga liitumise suunas. Euroopa õiguslaste ning siseriiklike seaduste loome ei peaks enam olema eelisõigust omavate ja suletud uste taga kogunevate rahvuslike ministrite pärusmaa, vaid saama kaasotsustamise küsimuseks Euroopa Parlamendi ning Ministrite Nõukogu osalusel. Siiski, kui rakendada kriminaalõiguses kogukonnameetodit, on vaja välistavalt määratleda kuritööd, mille tõrjumiseks on EL ise piisavalt pädev. Peab olema sõnaselge, et võitlus tõsiste piirülestest kuritegudega ei laieneks sellistele teemadele nagu abordid, vabatahtlik eutanaasia või pehmete uimastite müügiload kohalikul tasandil. Sedamööda kuidas Liit laieneb, suureneb ka tema kodanike eetiliste tõekspidamiste mitmekesisus. EI, kus sellist mitmekesisust ei austata, on ohuks rahvusriiklikele ning isiklikele vabadustele.

Kui kord ülalnimetatud kontrollimehhanismid ja garantiid on paigas, saab selgelt määratletud piirülestest kuritegude, näiteks EL eelarve võltsimiste järelevalve teha ülesandeks Euroopa ühiskondlikule public prokurörile. Võime isegi kaaluda Euroopa salajälitusteenistuse sisseviimist, et aidata kaasa rahvuslike kaitsepolitseide koostööle, mis täna on veel komistuskiviks. Demokraatlik kontroll selliste asutuste üle peaks olema teostatud Euroopa Parlamendi ja rahvuslike parlamentide koostöös. Tihe koostöö Euroopa Nõukoguga muudab Liidu tõhusamaks ka inimõiguste valdkonnas. Euroopa Liidul peab olema oma koht Euroopa Nõukogus, mis omakorda peaks olema esindatud Põhiõiguste Agentuuri juhtivates kogudes.

JÄRELDUSED

Meie, Rohelised, seisame järjekindlalt Euroopa edasise poliitilise integreerumise eest.

Me vajame Liitu, kuna see on tõestanud oma võimet luua ning säilitada selle liikmete vahel rahu. Viimast ei saa kunagi võtta iseenesestmõistetavana, ei Euroopa sees ega väljaspool selle piire. Me vajame Liitu, kuna globaalne soojenemine ja teised keskkonnaohud pole jõukohased üksikule rahvusriigile. Me vajame Liitu, kuna piiramatu võistlus rahvuslike julgeolekusüsteemide vahel viib sotsiaalse ühtsuse allakäiguspiraalini. Me vajame Liitu, kuna epideemiad ei tunne riigipiire. Me vajame Liitu, leidmaks kriitiline mass, mida on tarvis uute – rohelisemate – väärtushinnangute loomiseks ja sellega massilise tööpuudusega võitlemiseks meie riikides. Me vajame Liitu edendamaks õiglasemat üleilmastumist, mis austaks kõikide maailma elanike elukvaliteeti, hooliks enam keskkonna seisundist ja oleks tundlikum mitmekesisuse kaitse suhtes. Me vajame Liitu, kuna see on meie ühine – mitte ainult praguste liidu piiride ääres asuvate riikide - vastutus, et anda vastus inimeste ümberasumise küsimusele. Need vähesed - kuid olulised näited – on piisavad selleks, et tegutseda Euroopa tasandil üheskoos ning intergreeritult.

Loomulikult ei ole Euroopa Liit iseenesest mingi lõppeesmärk ega erinevate riikide (rääkimata planeedi) probleemide lahendus; mõned probleemid lahenduvad kohalikul, piirkondlikul või riiklikul tasandil, teistega peab tegelema üleilmse lähenemisviisiga. Kuid meie vaatenurgast ei saa keegi eitada, et Euroopa Liit on edukalt toime tulnud nii mõnegi olulise teemaga, mis eurooplaste ees on seisnud.

Täna on Euroopa Liit kriitiline pöördepunkt. Liidu loojate omaaegne kaheldamatu usk tundub olevat juba pikemat aega minevikku vajunud ning kontinendi taasühendamisele ning Berliini müüri langemisele eelnenud emotsionaalne tõuge on

lahtunud. Liit on kreenis, selle eest kannab hoolt Komisjon, ettepanekud ning otsused on sageli liiga bürokraatlikud ega kajasta piisavalt tõsiselt inimeste sotsiaalseid ega keskkonna-alaseid muresid. Avalikkuse tugi Liidule on paljudes kohtades kadunud. Enamuste liikmesriikide valitsused kas suruvad Euroopa piirides peale pigem võistluse kui koostöö kultuuri või siis kuulutavad Liidu patuoinaks, kui mingi rahvusriigi tasandi otsus on üldsuse seas ebapopulaarne.

Vajame uut tõuget, mis lükkaks Liidu kraavist välja. Selleks on vaja vähemalt kolme peamist eeltingimust. Esimene neist oleks kõigi kontinendi poliitiliste liidrite eemaldumine praegusest poliitiliselt korrektsest euroskeptilisest suhtumisest ja poliitilise Euroopa Liidu kui lisandväärtuse – tegelikult isegi asendamatu vajaliku väärtuse – avalikku tunnustamist. Teiseks on tarvis, et poliitikud tegeleksid kõigi eelkirjeldatud probleemidega efektiivselt ning tulemuslikult. Viimasena kuigi mitte seetõttu vähemtähtsamana vajame kõiki sotsiaalseid partnereid - valitsusväliseid kodanikeühendusi, ametiühinguid jne. – keda eelkirjeldatud probleemid tegutsesema panevad ja kes täie õigusega on nõrдинud praeguse poliitilise ladviku võimetusest ning soovimatusest nimetatud probleemidega tegeleda, leidmaks viise ühendada jõud väljapakutud lahenduste elluviimiseks.

Euroopa Rohelised on valmis selle väljakutse vastu võtma. Me teame, et suuda seda teha üksinda, ning et meil pole lahendusi kõikidele probleemidele. Ka teistel ühendustel poliitilisel ning sotsiaalsel laval on omi nägemusi, ideesid ning energiat, mida saab rakendada ning me peame suutma on jõud ühendada, et uuenenud Euroopat kujundada. Käesolev kirjatöö on meie panus terves Liidus toimuvasse debatti ning ühtlasi ka debatti iga uue võimaliku liikmesriigiga. Eesmärgiks on saada Euroopa Liit jälle paigalt liikuma ning suunata ta sotsiaalselt ja keskkonnakaitseliselt säästlikku tulevikku.